

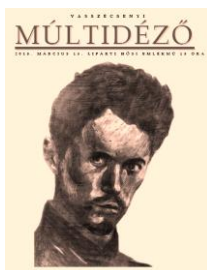
V A S S Z É C S E N Y I K É P E S

MÚLTIDÉZŐ

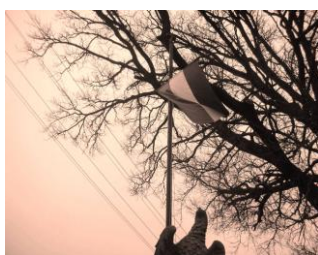
V . É V F O L Y A M , 2 0 1 5 . S Z E N T G Y Ö R G Y H A V A

TÖRTÉNELMET ÍRT A MÚLTIDÉZŐ

Az idén öt éves Múltidéző már rég nem csak egy lap, hanem jóval több annál. Olvasóközönségével együtt egy élő közösség, amely, közösen gondolkodik, kutatja múltunk, és tekint a jövőbe. Idén a Múltidéző szervezte meg a hagyományos Március 15-i megemlékezést, amit korábban a Vasszécsenyi Polgári Kör, majd később az Egyházközség és a Hagyományörzők rendeztek. Településünkön 13 éve nincs napján hivatalosan megünneplelve Március 15-e, ezt pótolta ez a kezdeményezés, hisz azért lett Március 15-e Nemzeti Ünneppé, hogy ünnepeljünk, nem is akármit, nemzeti függetlenségünket, szabadságunkat, nemzeti identitásunkat és hazaszeretetünket. Helyszíniul hagyományosan a lipárti Hősi Emlékművet és Országzászlót választottuk, ahol szüleink és nagyszüleink ünnepelték meg ezt az ünnepet, amíg lehetett. Sütő Károly igazgató (legitimistaként) volt az utolsó pedagógus, aki ide szervezte az iskolai ünnepélyeket nemzeti ünnepeinken. Az idei megemlékezés azonban minden eddigitől eltért, mivel most március idusán, pontosabban március 13-án a Megamórv Petőfi

Bizottság sajtótájékoztatóján bejelentette, hogy kínai tudósok több mint 99 % biztonsággal megállapították, hogy 26 évvel ezelőtt, 1989 nyarán, Kiszely István antropológus a szibériai Barguzinban Petőfi Sándor földi maradványait tárta fel és azonosította be. Az idei megemlékezés tehát Petőfiről szólt, földi, és halála utáni hányattatásairól. 2002-ben Kiszely István Szombathelyen tartott előadást a Petőfi kutatás akkori eredményeiről. Ennek az előadásnak egy plakátját helyezték el a megemlékezők a Hősi Emlékművön, mivel a plakátot annak idején Tóth Csaba festőművész tervezte, sőt az azon szereplő Petőfi portrét az antropológusnak is ajándékozta, így Kiszely Istvánra is emlékeztek, miután ő már nem érthette meg ezt a napot. Március 15-én a Magyarok Világszövetsége Budapesten a Hősök tereén tartotta ünnepi megemlékezését, amin

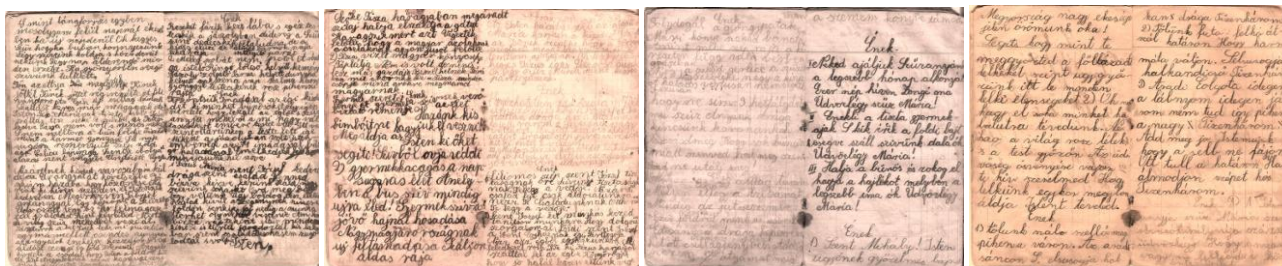

Patrubány Miklós, a Világszövetség elnöke részletezte a barguzini sír maradványainak negyedszázados kálváriáját és jelentette be Petőfi jövő évi ünnepélyes újratemetését. Petőfi utóélete és újratemetésének láza így két, Március 15-i ünnepségnek volt a témája Magyarországon, a 11 órakor kezdődő Hősök terei és a rá 4 óra múlva kezdődő lipárti. Petőfi költészete és eszmeisége zsinórmértéke magyarságunknak, jelenünk és jövőnk záloga, a „XIX. század költője” című versében megfogalmazottakat eddig egyik kor egyetlen kormánya sem tudta megvalósítani még. A krisztusi korban meghalt költőnk (33 év) valóban próféta is volt. Készüljünk fel mindannyian igazodni hozzá, még van rá egy évünk, hisz 2016. július 17-án lesz az újratemetése. (Képek: Az ünnepségünk plakátja. A megemlékezők egy csoportja, az ünnepi beszédet mondó Tóth Csaba, kezében Kiszely István „Mégis Petőfi?” című könyve. A lipárti turulmadár és az országzászló a trianoni kereszttel. A Nemzeti dal egy bekeretezett példánya a Hősi emlékművön és a Petőfi előadás 2002-es plakátja.)

CSERKÉSZ ISTVÁN KÉZZEL ÍRT ÉNEKSKÖNYVE (3)

Az előző számban sajnos helyhiány miatt a közölt énekeskönyv utolsó oldalának leírása elmaradt, ezt most pótoljuk. „Ének - Szent Istvánnak szüzi szent virá/ ga Imre herceg üdvözölve légy/ nemzetednek késő ifjúsága/ Buzgó szívvel járul im eléd/

Téged vettünk földi minta képül/ Tiszta testben szüzi tiszta szív hogy/ ne éljünk Ég malasztja nélkül/ Ovj ha sorsunk sujos harcra/ hív téged hív 2. Nézz ránk az/ Üdvösség honából, Mennyi bánat/ megpróbáltatás jár nézünk az/ Ég Urától Job szívvel hívjuk a/ csapast Téged is sújt a mi veszte/ ségünk fáj ha veszítjük legszebb/ rögét Kérd az Istent adja vissza/ nekünk Szent Atyánknak ősi örö/ két Téged kér” / „Ének - Szent Erzsébet Árpád tiszta sarja/ emléked dicsérje énekünk Lábadhoz/ oh királyi rozsa Illatos szép virág/ kozunk Hálaadásunk kegyesen fogad/ hintsd lelkünkbe szép erény virág/ Illatozd besoron szívünk/ Buban bajban légy mindig velünk/ Ugy lesz boldog árva nemzetünk” / „Ének - Szent Erzsébet magyar szentünk/ szegényeknek anyja Taníts minket/ 2. Szent Erzsébet hősi szentünk kit/ megpróbált Isten Taníts Túrni és/ szervenadni Mert ez égi Kincsem/ 3. Szent Erzsébet dicső szentünk Ki/ csodát, És könyörögi értünk 4. Szent/ Erzsébet rózsza szentje Magyar kenyer/ száraz Változtasd Örömrózsává Esd/ vissza hazánkat” „Ének - 1. Istenől megáldott égi szüz Ara Akit/ kiválasztott az ég s föld Ura: / Szűz malasztal teljes tiszta fény/ sugár. Te világíts merre éltünk/ utja jár! 2. Ki ragyogsz az égen/ ha az éj beront Szép csillagfűzérben/ Mint a tiszta...” A most közölt képek szövegei: „S mint tiszta lángforrás egyben/ mosolygassz felül napnál ékesebb/ benha új nap derül Oh kegyes / Szűz hogyha buban konnyezünk/ Légy sziveink holdja s hozz derüt/ nekünk Légy nap átderengő min/ denérzetet. Ha gyönyörben rezgő/ szívünk tulleteit,”

„Ének - Jön az atya megígérte Kinek/ jöttét rég remélte A föld/ vándora Az égen új csillag támad/ Szállást keres már maganak Az/ Isten Fia. Máriának tiszta keble Szives/ szállás lesz neki E szüztől. Az Isten/ kedve Párja nem volt s nincs neki/ S nem méltora a bűn földje Tiszta/ Mint a harmat gyönygye S a nap/ sugára remenyük szép zöld/ ága Salica baira... Szentje ibolya/ aláza szent völgyébe Elrejtőzött Elrejt...” / „Ének - Názáretnek kisedd varosában kül/ de az Ur angyalát követségbe Jó/ akim házába hogy köszöntse Má/ riát ki hiven szeliden él Istennek/ kedvében Megerkezvén Gábrriel/ arkangyal, így köszönte a szüzet/ Üdvözölt légyaz Ur felmagasz/ tal és áldást hint kivüled Mert/ a világ szüz méhéből veszi át./ Pásztorok a bet leheimi pusztán/ egymás mellett csendes szunyadva/ az angyalok énekelve hozzájuk jöven/ áldást zengi ég föld Istennek Angyali/ hirdeti a csodát hogy Isten a földre kül/ dé Fiát Angyaloknak szent karával zeng-/ jünk dicséretet Krisztusnak ki mi...” / „Ének - Reszket fázik keze lába s egész tes-/ teckéje a jászolban didereg a szüz/ szent dedeckéje Elaludna de a/ hideg elúzi az álmát barmok szája/ lehel rája melegítő párat / 2. Meleg szobát nem potol A rózó/ ga istálló Ringó bölcső helyett kemény/ Jászoly szolgáló Parna helyett dunyha/ helyett csak széna van Szalma harm/ gyöngye testeckének rosz pihenni/ rajta” „Ének - Köszöntjük imáddással az égi kisedd/ det ki minket bünösöket oly igen/ szeretett hogy leszált az égből s szüz/ anya méhéből a mi nagy vál/ tásunkért emberi testet vett Itt van/ szentoltárunkon a testte lett ige/ Minket a jászolyban volt Isten-/ embersége azért imádsággal bú/ gó halaadással Énekeljék / mindnyájunk hü szava” „Ének - 1. Jézus Mária szent József kedve/ drága szent család Benned/ bízva kérve kérünk Hald meg/ szívünk sohaját Ova meg bi.../ légy velünk Ugy boldog lesz életünk/ földön senkije Igy pedig a munka/ terhét oly nehéz viselnie Ám ha/ bízva rádtekint eltűt minden/ kint Te is túrtél fáradoztál kis laka.../ ban szent család De sohasem zugo/ lodtál s volt Isten” „Ének - Szőke Tisza haragjában megáradt/ szilaj habja elszakítja a gátat/ Haragszik mert azt Végeztek/ felülle hogy a magyar az olahoknak/ a cseláknak agyon jusot belölle/ 2. Tisza vizét magyar könnyecsepe/ Tápálja Nem is volt de nem is/ lesz más gazdája Beszélhetnek Páris/ ban mit akarnak De a Tisza minden/ csöpje mind örökre megmarad/ magyarnak” „Ének - Gyermek szeretet a szívnek verő-/ fénye et gyermek az élet/ biztató reménye Hazánk kis/ bimboit ne hagyjuk elveszni! Megáldja az Isten ki őket / segíti! Szívükből ovja védni/ 2. gyermekkacagás a nap-/ sugaras élet Amely-/ ben a bus szív mindig/ ujra éled! Gyermek szív a/ jövő hajnal hasadása/ Nagymagyarországnak/ uj feltámadása Száljon/ áldás rája.” „Ének - Az Isten házába siet az áldott/ Mária karjain a kisedd Jézus/ az Istennek szent fia hogy a törvény/ megtarts magát beavattassa áll a/ templom ajtajában. Oh légy velünk/ kegyes Jézus igaz Világosságunk/ Oh légy szüz Mária mint kegyes/ pártfogásunk.” „Ének - I. Győzhetetlen és kőszálam Véd/ elmezőm és kőváram! A ke/ resztfán drága áron Oltalmamat/ tőled várom II. Sebeidnek nagy/ voltáért, Engedj kedves áldo/ zatért Drága szép piros véredért/ kit ki öntél e világért/ III. Mutass Jézus kies földet lakásom.../ adj jó helyet ez életben csendességet/ jövendőben üdvösséget.” „Ének - . Liliomos szép szent József tisz/ taságnak öre Szíveink tisztaságá/ nak Te légy a védője. Názareti/ család feje csak áldozatunkra n.../ nézz Te Családunknak Otthonu.../ Te légy a védője. -/ 2. Szent József két munkás kezed/ tanitson munkára Hogy dolgoz.../ szorgalommal földi szent József/ a szent Egyháznak égi Pártfogója/ Nézz az égből egyházunkra Ne/ feledkezzél rola! 3. Te ki Jézus karjaiból/ szálltál föl az égbe Könyörögjél/ hogy jó halál legyen életünk vége” „Ének - Folydogál a gyöngypatak/ Mária könyve szakad bánatá/ Amint méhe szép raja a ke-/ reszten függ vala vérben/ Nyög a szelid gerlice a szüzek/ legszebbike nagy a kinja/ A halálos vértusán nemsegítik/ Jézusán/ hogy ne sirna 3 hétfájdal/ mu szüz Anyánk drága/ kincsünk koronánkon/ bocsásd meg Hogy sok bünlein.../ miatt szenved hal meg szent/ Fiad ne utálj meg!” „Ének - Mikor egy-egy csillag támad/ Mélyen elfog a bubánat/ Mindig az jut eszembe/ Ez is földről ment az égbe 2/ Édesanyám drága kepenesz/ ket ott csillagfényben Addig/ nezem jó atyámat míg/ a szemem könybe támad” „Ének - I. Neked ajáljuk Szüzanyám/ a legszebb hónap alkonyát/ Ezer nép híven Zengi ma/ Üdvözlégy szüz Mária! / II. Éneklí a

tiszta gyermek-/ ajak S kik érik a földi bajt/ esegve száll szívünk dala oh/ Üdvözlégy Mária!/ III. Halja bünös és zokog el/ hagyja a hajlékot melyben a/ legszebb ima óh Üdvözlégy/ Mária! „Ének - 1. Szent Mihály! Isten/ ügyének győzelmes bajno.../ megyország nagy ekesége/ jelen örömünk oka!/ Segíts hogy mint te/ meggyőzted a föllázadt/ lelkeket szint ugy győ-/ zünk itt le minden/ lelki elensegeket „ Oh ne/ hagy el soha minket ha/ balutra tévedünk. Ne/ hagy a világ roszt lélek,/ s a test győzőn Az üd-/ vőség ösvényére vajon/ te hiv szerelmed Hogy/ lelkünk egykor megylen/ áldva Isten teveled.”/ „Ének - 1. Tölünk szála szellő meg/ pihen a váron. Az aradai/ sáncon S elbusongja hal-/ kan drága Tizenhárom!/ 2. Tölünk futo felhő át-/szál határon Hogy harm-/máta váljon. Felsusogja/ halkandicső Tizenhárom/3. Aradi Golgota idegen/ a lábnyom idegen já-/rom nem tud így pihenni/ a nagy Tizenhárom/ Add meg jo Istenunk/ hogy a sebb ne fájjon/ Ott tull a határon Had/ álmodjon szépét hős/Tizenhárom.”

FESTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK (3)

Festett örökségünk történetében most a szécsenyi templom festett emlékeinek kellene következnie, de sajnos a templommal egyidős falfestmények 90 ezelőtt a mennyezeten annyira megsérültek, hogy a győri Horváth István 1926-ban többet kénytelen volt teljesen újralfesteni a helyben élő Dévai József festőművész segítségével. Az utolsó restauráláskor pedig, 1984-ben Tarr György restaurátor teljesen átfestette az egész templombelsőt, így szinte sehol nem maradt meg eredeti falkép.

A szécsenyi templom olajképeiről (főoltárkép, Szt. István kép, és a maga nemében páratlan stációképek) pedig már korábban írt a Múltidéző. Igaz, ugyan, hogy a lipárti templom falfestményeivel is foglalkoztunk már, Steffek Albin szerződési levelét is idéztük, azonban a mostani restaurálás után a lipárti templom falfestményei szinte eredeti állapotukban láthatók ma, így a templom és a település egyik büszkesége. Ikonográfia programja, az ábrázolások tematikus és stílusjegysege egy kis Sixtus-kápolnává emelik a templomunkat. Steffek Albin 1935 nyarán már nem láthatott semmit a

templom egykori középkori falképeiből (amik biztosan voltak), hisz azt a barokk átépítés szinte teljesen megsemmisítette. Amikor 1926-ban az életveszélyessé vált barokk boltozatot elbontották, ekkor a barokk falképek is megsemmisültek, ha még egyáltalán láthatóak voltak, mivel a millenniumi felújításkor feltehetően Lewisch Róbert ornamentális díszítőfestéssel látta el a templombelsőt, 1926-ban a mennyezeten ez is megsemmisült, ezért ekkor egyszerűen az építkezés után csak kimeszelték

a templomot. Steffek Albinnak így a barokk főoltárhoz és szószékhez kellett alkalmazkodnia, amikor neobarokk, vagy még inkább pszeudobarokk ornamentikával tagolta és díszítette a falakat. A képtükrökben azonban sokkal inkább a századforduló eklektikus, historikus, és kicsit szecessziós stílusához nyúlt vissza. Ez a stílusellentmondás legtöbb Steffek által kifestett templomban jelen van, amit később sokan a szemére is vetettek. Legfőképpen talán épp Bálint Sándor a mátraverebélyi ferences templom kapcsán: „E misztikus hangulatért még az új freskók mézes-mázás ürességét is elnézzük.” Steffek Albin a szombathelyi ferences templom kifestése után a mátraverebélyi és a gyöngyösi ferences templomokat is kifestette, és a sors különös fintora, hogy az utóbbiak ma is láthatóak, míg szülővárosában Szombathelyen lemeszelték,

megsemmisítették azokat, sőt a domonkos templomot is, ami szintén az ő munkája volt. 80 év távlatából, különösen a II. Vatikáni zsinat következtében, a megreformált liturgia és liturgikus tér leegyszerűsödött, elvetette a korábbi tradíciót, így Steffek Albin lipárti templomban lévő falképei komoly értéket jelentenek immár, mint a zsinat előtti liturgikus szemlélet komoly dokumentumai. Steffek Albin a lipárti templomban látható képciklusa így nem csak esztétikai, hanem a vallási áhítat szempontjából is fontos értékei településünknek, ugyanis a képek igenis emelik a liturgia kereteit! (Ezzel a Káptalan is tisztában volt, aki több mint fél évezredig volt a lipárti templom kegyura és viselte annak gondját.) A szentélyben az Árpád-házi szentek (Szt. Erzsébet és Szt. Imre a falakon, Szt. István és Szt. László a mennyezeten) valamint szentélyboltozat közepén Patróna Hungariae láthatók. A hajó falain az oltári szentséghez kapcsolódó szentek, Alacoque Szt. Margit és Szt.

Paszvál. A kórus mellvédjén az utolsó ítélet harsonás angyalai, a kórus felett Szt. Cecília. A hajó boltozatán még a Hit, Remény, Szeretet allegorikus női alakjai, Nagy Konstantin császár kereszt-jelenésének ábrázolása, a Szt. család, és Húsvétvá való tekintettel, utoljára említett, nagyon szép Krisztus az Olajfák hegyén jelenet. A pillérek közti 12 mezőben 12 gyermek angyal, akiknek akkori modellje épp a művész kisleánya, Steffek Lenke volt. Mikes János püspök szentelte fel a templomot a

falfestmények elkészülte után. Majd ezután még Steffek Albin a 12 felszentelési keresztet is festett a pillérekre. (Képek: A templomhajó és szentély ornamentális díszítése, Patróna Hungariae központi motívuma. A Hit - Remény - Szeretet allegorikus női alakjai, Nagy Konstantin császár, Krisztus az olajfák hegyén. Szt. Cecília a kórus feletti mezőben, a mellette lévő virágcsendélet, a Szt. család Máriája és kis Jézusa, Patróna Hungariae. Szt. Erzsébet rózsacsodájának jelenete az északi szentélyfalon, az Atyaisten és Szt. István a szentély mennyezetén, Szt. Imre arca a keleti szentélyfalon. Szt. Paszvál a templomhajó déli falán, a kórus mellvédjén egy harsonás angyal, a kórus alatti keresztboltozat díszítőfestése, a sekrestye ajtó feletti barokkos ornamentális díszítésfestés és egy felszentelési kereszt az egyik pillérről.)

AZ 1945-ÖS SZOMBATHELYI BOMBÁZÁSOK SZÉCSENYI ÁLDOZATAI

A Múltidéző előző számában a hetven évvel ezelőtti eseményekre emlékeztünk, illetve már korábbi számokban is többször foglalkoztunk a témával. Azonban még mindig maradt olyan eseménysor, amiről eddig nem volt szó, mégpedig a szombathelyi bombázások helyi áldozatai. Március 4-én a falu felett is elzúgtak a kötelékben Szombathely irányába vonuló amerikai repülőgépek, melyek aztán a várost bombázták. A szécsenyi 54 éves Huzella Miklós és a 13 éves kislánya, Huzella Lívia épp szombathelyen tartózkodott, így mindketten áldozatul estek a terrorbombázásnak. Településünk lakossága a sok menekült miatt ekkor jóval nagyobb volt a megszokottnál.

A következő szám tartalmából: A számlák világa (9), Cserkész István kézzel írt énekeskönyve (4), Képkommentárok (23), Családtörténetek (1).